

NEMESÍTETT AKÁCFAJTÁK SZAPORÍTÁSA MIKEBUDÁN

VIRÁGH JÁNOS

A Nagykunsági Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság ceglédi erdészeti üzeme mikebudai csemetekertjében 1979-ben kezdtük el a 'nyírségi' akác üzemi elszaporítását és 1982-ben már 3,3 ha-on nevelünk 'nyírségi' és 'üllői' akáccsemetét. Írásomban háromévi tapasztalatot próbálok összefoglalni abban a reményben, hogy megfigyeléseimmel segítségükre lehetek a nemesített akácok üzemi elszaporításában fáradozó gyakorlati szakembereknek.

A sikeres akáccsemete-neveléshez alapvető követelmény a megfelelő minőségben és időben elvégzett őszi mélyszántás, amelyet csak tervszerű vetésforgóval tudunk megvalósítani. A vetésforgó betartása azért is fontos, hogy a csemetekiemelés után a talajban maradó gyökerek ne idézhessenek elő fajtakeveredést. Az őszi mélyszántás alkalmával, ha szükséges, talajfertőtlenítést is végzünk *Bazudin 10 G*-vel, 16—18 kg/ha mennyiségben. A tavaszi talaj-előkészítést aszerint végezzük, hogy dugványozni vagy iskolázni fogunk-e a területen.

A gyökérdugványozáshoz és gyökérvetéshez március végén megfelelő munkagéppel — *MR 12* talajmaró, talajkombinátor — a megfelelő talajlazítás mellett gondos talajjegyenetést is végzünk, hogy az öntözések alkalmával a víz összefolyását kiküszöböljük, ennek következtében ugyanis a dugványok, ill. az áprított gyökerek berothadnak. Az így előkészített talajon a dugványozás és a vetés ütemezésének megfelelően, az *MTZ—82* taktor hidraulikájára szerelt sorjelölővel tűzzük ki a 85 cm széles sorokat. A sorjelölő által készített 8—10 cm mély hasítékokba a kézi dugványozás jó minőségben elvégezhető. A sorjelöléssel párhuzamosan építjük ki az öntözőberendezést. Ez azért szükséges, mert ha a talaj nem megfelelő nedvességi állapotban van, a dugványozást megelőző napon beöntözzük. Így könnyebb a dugványozás és nem száradhatnak ki a gyökerek. A vetőágy előkészítésével egyidőben kezdjük el a csemetekiemelést, gyökerek levagdosását és feldolgozását. A kiemelést az egyéves csemete esetén csemetekiemelővel, az iskolázott csemete esetén külpontos suhángkiemelővel végezzük (1. ábra). A felsorolt munkákhoz 25—30 dolgozó szükséges, amit az erdészet más munkaterületekről csoportosít át erre az időszakra a csemetekertbe.

A folyamatos kiemeléshez 6—8 fő szükséges, a gyökerek metszőollóval való levagdosásához (2. ábra), a csonkolt csemeték osztályozásához és számlálásához pedig 8—10 fő. A leszedett gyökereket azonnal beáztatott jutazsákba rakjuk és járművel a feldolgozás helyére szállítjuk. 1982. évben közel félmillió darab dugványhoz szükséges gyökérmennyiség ilyen előállítására nagy gondot okozott csemetekertünknek. A gyökerek leszedésére, csonkolására kipróbáltuk a gyümölcsfa metszéséhez használt pneumatikus ollókat, de nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket, lassúnak és drágának bizonyultak.

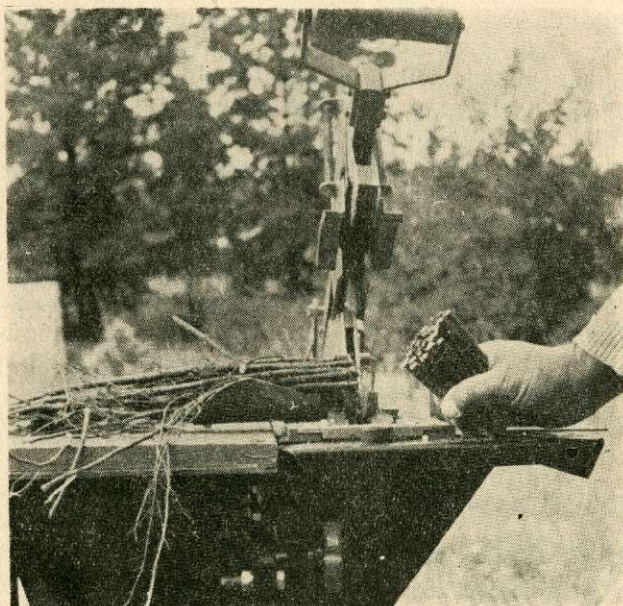
1. ábra. Iskolázott akác-
csemete kiemelése a su-
hángkiemelővel

A napi feldolgozáshoz szükséges gyökér mennyiségét a feldolgozóhelyen, a többi jutásokban az erdőszél vízellátását biztosító hidroforházban tároljuk. A darabolást olyan ütemben végezzük, hogy a gyökér 2—3 napnál tovább ne kerüljön tárolásra még akkor sem, ha a tárolóhelyiségben a hőmérséklet 5—7 °C között mozog. Az egyéves csemeték gyökerének feldarabolásához egy ERTI-körfűrész szükséges, egy gépkezelő és egy kisegítő munkással (3. ábra). A kétéves iskolázott csemeték gyökerének feldarabolásához pedig két körfű-

2. ábra. Gyökércsonkolás

3. ábra. Akácgyökerek darabolása, e célra kialakított körfűrészsel

rész két műszakban üzemeltetve. Az összeválogatott és marokba fogott gyökérmennyiségből egy, esetleg két vágással nyerhetünk dugványt, amit a gépen levő ládában helyezünk el, előzőleg azonban a polaritás megjelölése végett a vastagabb végüket olvasztott parafinba mártjuk. A dugvány hosszúsága 8—10 cm között változhat. A fennmaradó részből 3—4 cm-es szecsákat készí-

4. ábra. Gyökérdarabok — szecska — kézi vetése

(Fotó: ERTI — Körmendy T. felvételei)

tünk. Egy körfűrész napi teljesítménye 4—6 ezer db gyökérdugvány és 6—8 ezer db szecsázott gyöker. Ha csak szecsát készítünk, egy gép 12—15 ezer db-ot tud levágni. A kész dugványokat, ill. szecsát legfeljebb két napig tároljuk a felkészítőhelyen, nagyon vigyázva élőnedves állapotának megőrzésére, amit megfelelő öntözéssel biztosítunk. Célszerű 1³/₀-os *Dithane M—45* oldattal fertőtleníteni is őket. A tároláshoz műanyag zsákot ne használjunk, mert könnyen előfordulhat fülledés.

A dugványozás és a szecska vetése a felkészítéssel párhuzamosan történik. A dugványt a dugványozás helyére ládákból szállítjuk ki, a szállítás és a dugványozás ideje alatt jól megvizezett jutazsákkal takarjuk. A dugványozáshoz és a vetéshez négy-öt fő szükséges. A dugványokat sorjelölővel előkészített hasítékba rakjuk, 8—10 cm-es tőtávolságra, 2—3 cm-rel mélyebbre mint a talaj felszíne, mivel számolni kell a hasíték készítésekor fellazult talaj ülepedésére, valamint az öntözés alkalmával a talaj tömörödésére és kismértékű elmosódására is. A szecska vetéséhez a sorjelölő által készített hasítékot nyitókapával tágítjuk úgy, hogy a mélysége 5—7 cm legyen, szélessége pedig 8—10 cm (4. ábra). 1982-ben csak 3—5 cm mély barázdákat nyitottunk, a talaj ülepedése és kisméretű elmosódása következtében és az ápolások alkalmával sok csemete kihúzása következett be.

A dugványozást és a szecska vetését területileg el kell különíteni, hogy külön-külön tudjuk öntözni. Megfelelő takarás után a területet fogatos hengerrel le kell hengerezni. A dugványozás öntözését *Tisza II.* szórófejekkel végeztük, hetente három-négy alkalommal, ahogyan a talaj nedvessége szükségessé tette. Június közepétől a csemeték fejlettségének és a természetes csapadék mennyiségének függvényében, kéthetenként egy alkalommal, egy órát öntöztünk. Amennyiben a talajfelszínen víz megfolyása fordult elő, az öntözés idejét megrövidítettük. A vetés területén az öntözést sokkal körültekintőbben kell végezni, mivel itt a kiszáradás veszélye nagyobb, mint dugványozásnál. Ajánlatos naponta öntözni, de ha az időjárás száraz és meleg, naponta kétszer is öntözni kell. Június közepétől az öntözést dugványozás és vetés területén is egyformán végezzük.

Az öntözés és a meleg következtében nagymértékű gyomosodás indul meg. Az elmúlt években egyszer *Gramoxone*-kezelést hajtottunk végre 5—5,5 l/ha dózisban a dugványozást, ill. a vetést követő 25—35. napon, a hajtások kibújása előtt. Az egyszeri kezelés kevésnek bizonyult, ezért a jövőben kétszeri kezelést alkalmazunk. A dugványozás, ill. vetés előtt vagy közvetlen utána a talaj gyomirtóval való kezelését még nem próbáltuk ki, mivel nem voltunk olyan helyzetben, hogy egy esetleges sikertelenség esetén több tízezer csemetét elveszíthessünk, 1983-ban megkíséreljük, még akkor is, ha kudarccal jár. Mechanikus sorközi ápolást szükség szerint három-négy alkalommal végeztünk, ez nagyon költség- és munkabérgényes, ezért kell keresni az új utat, a vegyszeres ápolást. Június végén, július elején öntözés előtt a területre 1,0 q/ha komplex műtrágyát szórtunk ki.

Nagyon röviden tekintsük át a csemetenevelés felfutását: 1979-ben kezdtük 5000 db nyírségi akác csemetével, 1980-ban neveltünk 30 000, 1981-ben 75 000, 1982-ben 170 000 egyéves csemetét.

1980-ban 2600 üllői akác egyéves csemetét iskoláztunk ki. 1981-ben 30 000, 1982-ben 70 000 egyéves csemetét termeltünk meg és 1983-ban terveztünk félmilliót. Ahhoz azonban, hogy ilyen nagy tervfeladatot el tudjunk végezni, a technológián változtatni kell. 1981 őszén kiemeltünk 1000 nyírségi akácot, melynek gyökerét —1—2 °C-on, részben hűtőházban, részben hidrofórházban tároltuk. A gyökereket fűrészporba raktuk, 1⁰/₀ *Dithane M—45* permetlével fer-

tőtlenítve. A gyökérdugványok megmaradása biztató volt, a hűtőházban tároltaké 51³/₀-os, a hidroforházban tároltaké 71⁰/₀-os. Ha 1984-től csemetekertünkben évente egymillió gyökeret akarunk elrakni, akkor meg kell oldani a gyökér téli tárolását és feldolgozását. A gyökér darabolását nagyobb teljesítményű körfűrészekkel kell végezni. A dugványozáshoz és vetéshez is gép kell. Így csökkenteni lehet a csemete önköltségi árát is.

Minden, nemesített akáccsemete-neveléssel foglalkozó kert vezetőjének az a célja, hogy egységnyi területen minél több jó minőségű csemetét neveljen, remélem, hogy tudják majd tapasztalataimat hasznosítani.

634.0.685

A NEM TELEPÍTETT MUNKAHELYEK KONCENTRÁLÁSA

DR. CSÖTÖNYI JÓZSEF

A nem telepített munkahelyek koncentrációja sajátos szakmai feladat, kihat a szociális ellátás színvonalára. A koncentráció szükségessége nemcsak gazdasági, technikai, hanem elsősorban fontos szociális kérdés is.

Az erdőgazdálkodásban nem telepített, változó, szabadtéri munkahelyeken folyik a termelés. További jellemzője, hogy sok a munkahely, változatosak a munkakörülmények. Mindezek nehezítik a gépesítést, nem kevésbé a szociális ellátást is. A terepi, a biológiai és egyéb tényezők viszont határt szabnak a koncentráció törekvéseknek. A koncentráció megoldatlansága viszont hátráltatja a nem telepített munkahelyeken a szociális ellátás színvonalas megoldását. Ezek a sajátos körülmények a szociális ellátásban — más szektorokhoz viszonyítva — lényegesen nagyobb terheket rónak az erdőgazdálkodásra.

A koncentráció lényege, előnyei

A nem telepített munkahelyek koncentrációja a 60-as évek elején kezdődött. Az Országos Erdészeti Főigazgatóság 1964-ben irányelvet adott ki az erdőgazdasági munkák koncentrációjára. Az irányelv leszögezte, hogy „mind az erdőültetések, mind a véghasználatok megtervezésénél csak az utóbbi időben indult meg az a törekvés, hogy az évenként előírt munkákat egymáshoz közel eső erdőrészekben végezve, az apró erdőrészeket és a szétszórt munkahelyek hátrányait kiküszöböljék. Az erdőgazdaságok ilyen irányú tevékenységét általában munkahely-koncentrációnak nevezzük.” Az irányelv rámutatott a koncentráció előnyére is. „Az erdőgazdálkodás sajátosságának tekinthető elaprózott termelési tevékenységen belül tehát, a munkahelyek koncentrációjának segítségével mód nyílik a nagyüzemi erdőgazdálkodás előnyeinek érvényesítésére.”